

СЕКЦІЯ 2

ІНТЕГРАЦІЯ ЗМІСТУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

УДК 378.147:37.035

Т. Г. Василюк,
*Криворізький педагогічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО КОМПЕТЕНТНОГО ВИПУСКНИКА ВНЗ

Постійне зростання обсягів інформації, глобалізація культурних та міжособистісних стосунків, суттєва зміна цілей, змісту і характеру суспільного виробництва, його все більш відчутна орієнтація на людину та її потреби стали передумовами нової парадигми освіти, зокрема гуманітарної.

Науковцями (Л. Гребенюк, В. Кремень, Е. Лузік, В. Ягупов) теоретично обґрунтовано, що гуманітарні знання, надаючи інформацію про людину, є засобом її одухотворення та формування інтелекту, вони прямо пов'язані з перебігом чуттєво-емоційного життя особистості та впливають на його духовне насичення. Вважається, що саме гуманітарні дисципліни, які передають знання про власне людський світ, тренують здатність свідомості до осмислення будь-якого предмета вивчення з точки зору єдності людини і світу, дозволяють представити знання з окремих предметних галузей як єдине смислове ціле.

Соціально-гуманітарне осмислення формування професійних компетентностей фахівців не залишає осторонь науковців, серед яких: В. Андрющенко, Є. Горохова, А. Зоріна, Т. Колганова, О. Коломієць, В. Кремень, В. Кузь, С. Никитина, В. Скотній, В. Ципко, Н. Шип та інші.

Р. Беланова, Ф. Канак, М. Степко, Г. Фініков та інші у своїх наукових дослідженнях підкреслюють, що розвиток особистості студента під впливом соціально-гуманітарних навчальних дисциплін завжди пов'язаний з визнанням та формуванням загальнолюдських позицій, які прийняті в усіх цивілізованих країнах світу [3].

Зміст освіти, як зазначається у спеціальних дослідженнях, повинен стати важливим засобом духовного, соціального і політичного розвитку суб'єкта, мати гуманістичну спрямованість [2]. Адже саме така освіта покликана оберігати людину від технократичного снобізму й примітивного прагматизму, підвищувати творчий потенціал та життєстійкість особистості. Нині стає зрозумілим, що необхідно дбати не про збільшення цього набору, а про принципово нову якість гуманітарної бази як системно організованого й особистісно орієнтованого знання, що засвоюється у формі цінностей [4].

За ствердженням А. Хуторського [5], формування компетентностей відбувається засобами змісту освіти. Як відомо, зміст освіти впливає з її основної функції – долучити молодь до загальнолюдських і національних цінностей.

Суттєвий аналіз основної аргументації позиції принципової різниці між природничими та соціально-гуманітарними науками здійснює В. Лекторський. Він узагальнює основні тези проти інтеграції наук, коментує і аргументує власне бачення реальної ситуації щодо можливості існування об'єднаних тенденцій у сучасній науці. Обґрунтовує думку, що природничі науки досліджують загальні залежності, а гуманітарні – унікальні явища.

К. Поппер вважає процес вивчення гуманітарних дисциплін як такий, що сприяє формуванню людини-спеціаліста, яка навчена за період університетського навчання сприймати події, явища та багатозначні, багатопланові, плюралістичні ідеї та продукцію гуманітарних наук засвоювати з позицій критичного підходу, розуміючи їх «умовність».

Цілком логічним кроком у нашому дослідженні буде визначення поняття «соціальна компетентність» як сукупності когнітивної, інтерактивної, операційної, імплементаційної, рефлексивної компетенцій, що формуються засобами сучасних освітніх технологій при навчанні гуманітарних дисциплін і цілеспрямовані на розвиток умінь і навичок студентів ВНЗ вирішувати комплікативні соціально значущі ситуації з метою забезпечення їх соціально-особистісної самореалізації.

Отже, система гуманітарних дисциплін може і має бути спрямована на розвиток структурних складових соціальної компетентності студентів, що повною мірою знаходяться у взаємодії та взаємообумовлюються, оскільки мають властивості варіативності, взаємозалежності, інтегративності, соціальної й особистісної значущості. Завданням гуманітарних дисциплін у ВНЗ вважаємо створення соціально-ціннісної та морально-психологічної основи для стосунків між суб'єктами педагогічного процесу, здатної забезпечити становлення особистості того, хто навчається, де критерієм повинна бути міра індивідуального самовизначення.

Література

1. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 447 с.

2. Кузь В. Г. Нова освітня парадигма – нові освітні технології / В. Г. Кузь // Педагогіка і психологія. – К. : Педагогічна преса. – 2011. – № 2 (71). – С. 12-18.

3. Миронов В. Социально-гуманитарное образование сегодня : проблемы и перспективы / В. Миронов // Социально-гуманитарные знания, 2001. – № 3. – С. 16-24.

4. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О. В. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні : рекомендації з освітньої політики. – К. : «К.І.С.», 2003. – С. 13-30.

5. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58-64.